

Farhangian University

Aesthetic Strategies in Revolutionary Education

Ali Ebrahimi^{1*}

1. Corresponding author, Department of Persian Language and Literature, Farhangian University, PO Box 889-14665, Tehran, Iran. E-mail: a.ebrahimi@cfu.ac.ir

ABSTRACT

Article type:
Research Article

Received: 2024/05/17
Reviewed: 2024/06/27
Accepted: 2024/08/04
Published Online:
2024/08/04
Pages: 91-106

Keywords:
aesthetics
revolutionary education
instruction
education
media

Background and Objectives: Revolutionary education serves as a platform for fostering both the material and spiritual competencies of individuals. The aim of the current research was to identify aesthetic-based strategies for implementation within revolutionary education. **Methods:** The research method is qualitative and based on fundamental theory. Using the purposeful sampling method, a semi-structured interview was conducted with experts in the field of educational sciences and aesthetics until theoretical saturation was reached. The collected data were coded using thematic analysis method to identify and discover themes. **Findings:** Based on the findings of the research, six themes of modeling method and modeling, constructive and creative education, inclusive aesthetic education, aesthetic education, media-based education, valuation and evaluation were introduced under the title of inclusive themes. Also, 18 themes of the organizers include model making, dynamic and attractive flexibility, strengthening aesthetic attitude, creative methods, educational tour, everyday aesthetics (artistic life), universal aesthetic education, game-based education, education research-oriented, educational methods based on aesthetics, provision of aesthetic experiences, symbolic and metaphorical education, participation-oriented education, authentic aesthetic resources, aesthetic media, application of technology, aesthetic feedback and evaluation and appreciation were presented. 109 themes were also identified as basic themes. **Conclusion:** As a result, the use of strategies based on aesthetics is a predictor of high quality in revolutionary education.

Cite this Article: Ebrahimi, A. (2024). Aesthetic Strategies in Revolutionary Education. *The Journal of Theory and Practice in Teachers Education*, 10(Special Issue), 91-106. <https://doi.org/10.48310/itt.2024.16263.914>

© the authors
Publisher: Farhangian University

راهبردهای مبتنی بر زیبایی‌شناسی در تربیت انقلابی

علی ابراهیمی نیا*

۱. نویسنده مسئول، گروه آموزش زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵ تهران، ایران. رایانامه:

a.ebrahiminia@cfu.ac.ir

چکیده

نوع مقاله: پژوهشی

پیشینه و اهداف: تربیت انقلابی بستری برای بروز شایستگی‌های مادی و معنوی افراد است. هدف پژوهش حاضر شناسایی راهبردهای مبتنی بر زیبایی‌شناسی برای کار است در تربیت انقلابی بود. **روش‌ها:** روش پژوهش کیفی و مبتنی بر نظریه بنیادی است. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، با ۸ نفر از صاحب‌نظران حوزه علوم تربیتی و زیبایی‌شناسی مصاحبه نیمه ساختاریافته تا رسیدن به اشباع نظری انجام شد. داده‌های گردآوری شده با استفاده از روش تحلیل مضمونی جهت شناسایی و کشف مضامین، کدگذاری شدند. **یافته‌ها:** بر اساس یافته‌های پژوهش، ۶ مضمون روش الگوسازی و الگودازی، آموزش سازنده و خلاق، تربیت زیبایی‌شناسی فراگیر، آموزش زیبایی‌شناسانه، آموزش مبتنی بر رسانه، ارزش‌گذاری و ارزشیابی، تحت عنوان مضامین فراگیر معرفی شد. همچنین ۱۸ مضمون سازمان‌دهنده نیز شامل الگوسازی، انعطاف‌پذیری پویا و جذاب، تقویت نگرش زیبایی‌شناسانه، روش‌های خلاقانه، تور آموزشی و تربیتی، زیبایی‌شناسی روزمره (زیست هنری)، تربیت زیبایی‌شناسی همگانی، آموزش مبتنی بر بازی، آموزش پژوهش‌محور، روش‌های آموزشی مبتنی بر زیبایی‌شناسی، تدارک تجارب زیبایی‌شناسی، آموزش نمادین و استعاره‌ای، آموزش مشارکت‌محور، منابع معتبر زیبایی‌شناسانه، رسانه‌های زیبایی‌شناسانه، کاربربست فناوری، بازخورد زیبایی‌شناسانه و ارزشیابی و قدرشناسی ارائه شد. ۱۰۹ مضمون نیز به‌عنوان مضامین پایه شناسایی شدند. **نتیجه‌گیری:** نتیجه آنکه، به‌کارگیری راهبردهای مبتنی بر زیبایی‌شناسی، پیش‌بینی‌کننده کیفیت بالا در تربیت انقلابی است.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۲۸

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۴/۰۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۱۴

تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۳/۰۵/۱۴

شماره صفحات: ۹۱-۱۰۶

واژه‌های کلیدی:

زیبایی‌شناسی

تربیت انقلابی

آموزش

تعلیم و تربیت

رسانه

مقدمه

انقلاب اسلامی ایران، انقلابی منحصر به فرد بود که در الگوهای سایر انقلاب‌های جهان نمی‌گنجد. این انقلاب علاوه بر اینکه یک انقلاب سیاسی و اجتماعی بود، یک رخداد بزرگ فرهنگی و تربیتی عمیق نیز محسوب می‌شد که هم در ایران و هم در جوامع بین‌المللی جایگاه قابل توجهی به دست آورد. در مسیر بالندگی، تحول و توسعه انقلاب اسلامی، سند گام دوم انقلاب نشان‌دهنده گذر از وضع موجود به وضع مطلوب است. در این راستا، خوش‌بینی، امیدبخشی و توجه به نقش محوری جوانان، مؤلفه‌های قابل ذکر برای رسیدن به تمدن نوین اسلامی به شمار می‌آیند (Ghafari, Hashjin and Nikunhad, 2020).

نظام تعلیم و تربیت یکی از ارکان اساسی تحقق گام دوم انقلاب در نظر گرفته می‌شود. با توجه به اینکه در این بیانیه بر جوشش چشمه‌های علم، و شتاب و جهش در جهاد علمی تأکید می‌شود (Sidi, Jannisar And, Sharifipour, 2022)، بهره‌مندی از راهبردهای آموزشی و تربیتی غنی و مؤثر بسیار ضروری به نظر می‌رسد.

تربیت انقلابی را می‌توان تربیتی دانست که مبتنی بر اسلام ناب و سیره تربیتی ائمه معصومین (ع) است. هدف غایی تربیت انقلابی در معنای مصدری، عبارت است از: پرورش مجاهد عدالت‌خواه عاقل و هدف‌گایی آن در معنای حاصل مصدری، شامل پذیرش و التزام آگاهانه و اختیاری توحید، به‌ویژه ربوبیت تشریحی در ساحت اجتماع و سیاست و مبارزه عدالت‌خواهانه است، که مبتنی بر عقلانیت و نفی هرگونه حاکمیت غیر الهی شود (Mousavi, 2017). در تربیت انقلابی عوامل متعددی از جمله معنویت و اخلاق، مبانی و ارزش‌های انقلاب، مؤلفه‌های فرهنگی انقلاب، آگاهی‌بخشی سیاسی، توجه به دستاوردهای انقلاب، اعتماد به درون، بصیرت، آرمان‌خواهی، مجهز شدن به دانش و پژوهش، توجه به ظرفیت امیدبخش کشور، پیشرفت، اتحاد ملت، نظارت‌سازنده، مسئولیت‌پذیری و سبک زندگی اسلامی دخالت دارد (Alipoor, 2021).

Palmer (2003) معتقد است، امروزه باور محققین تعلیم و تربیت این است که انتقال صرف اطلاعات توسط معلمان نمی‌تواند یادگیری مادام‌العمر را رقم بزند و بر نیازهای قرن ۲۱ غلبه نمایند. آن‌ها باید راه‌های یادگیری را به دانش‌آموزان آموزش دهند (As cited in: Mahmoudi And Sadeghi, 2017). همچنین تمدن‌سازی به‌عنوان یک هدف آرمانی، نیازمند توجه به سرمایه‌انسانی است و از آنجاکه نهاد تعلیم و تربیت عهده‌دار تربیت چنین سرمایه‌ای است، معلمان به‌عنوان سرمایه‌ساز، نیازمند بالندگی و تحقق شایستگی‌هایی هستند تا بتوانند عرصه را برای تربیت سرمایه انسانی مهیا کنند (BaradaraneHaghir, Zainelizadeh And Mohseni, 2023). یکی از شایستگی‌ها و راهبردهای اساسی، فراگیر، جذاب و مؤثر در زمینه‌های مختلف - که معمولاً مغفول مانده - راهبردهای مبتنی بر زیبایی‌شناسی است. این راهبردها در بدو امر، ریشه در فطرت انسان دارد؛ انسان به‌صورت فطری به دنبال درک زیبایی و زیبایی‌شناسی بوده و در سطوح بعدی به دنبال اثرگذاری بیشتر بر محیط زندگی خود است و این قصد را با انتخاب مؤثرترین رسانه‌ها و شیوه، یعنی هنر، فرم‌ها و محتواهای زیبایی‌شناسی دنبال می‌کند. همان‌گونه که رهبر انقلاب می‌فرماید: «هنر، دقیق‌ترین و رساترین وسیله انعکاس اندیشه‌ها و آرمان‌های شریف است» (Khamenei, 1998). بر این اساس، زیبایی‌شناسی راه را باز می‌کند، دل‌ها را جذب می‌کند و بین عقل و احساس هماهنگی می‌سازد؛ بنابراین، حیات و زندگی بشری بدون هنر قابل تصور نیست. به دیگر سخن، «اگر یک انقلاب و یک فرهنگ، یک تمدن و یک حقیقت به میدان هنر راه نیابد و از شیوه‌های هنری برای مطرح شدن بهره‌گیری نکند، آن انقلاب، فرهنگ و تمدن در جامعه رشد نخواهد کرد. اگر در جامعه درخشش هنر وجود داشته باشد، فضای جامعه درخشان می‌شود» (Khamenei, 1998).

از سوی دیگر، توجه به ابعاد مختلف وجود انسان، لزوم عمق‌بخشی معنا در لایه‌های مختلف زندگی، کشف استعدادها و ظرفیت‌های وجودی فراگیران و همچنین توجه به عدالت آموزشی (نیازها و علاقه‌مندی‌های افراد) و کثرت‌گرایی شناختی (Mehrmohammadi, 2010) نیاز به انواع سواد به‌ویژه سواد زیبایی‌شناختی را نشان می‌دهد. سواد زیبایی‌شناختی به رشد قوه خیال، پرورش عواطف، احساسات و ذوق زیبایی‌شناختی، درک یا خلق آثار هنری و

قدردانی از این آثار و ارزش‌ها تأثیرگذار است (Mottaghi And Nowrozi, 2015).

گسترش حوزه زیبایی‌شناسی فراتر از هنرهای زیبا، به زیبایی‌شناسی مدرن کمک می‌کند تا به مفاهیمی مانند زیبایی در زندگی روزمره، زیبایی در محیط‌زیست، زیبایی در فناوری، زیبایی در سیاست و... پردازد (Shusterma, 2012)؛ بنابراین، توجه به تربیت زیبایی‌شناسی فراگیر و همگانی و قراردادن آن به‌عنوان فرابرنامه درسی و حاکم شدن ادراک و تربیت زیبایی‌شناسی بر تمام لایه‌های نظام آموزشی، وضعیت مطلوبی است که می‌توان آن را به انتظار نشست (Rezaei, 2013).

زیبایی‌شناسی مانند روان‌شناسی با حالات و عوالم درون انسان یعنی ادراک، فهم، عاطفه، غم و شادی، اراده و گزینه سروکار دارد و احکام و مفاهیم آن به‌شدت نسبی است. با وجود این، هر پدیده‌ای در هنر چه طبیعی و چه هنری، احساس خوشایندی ایجاد کند، زیبا و دارای زیبایی است (Yousefian, 2000)، و حس زیبایی در درون انسان او را برمی‌انگیزاند تا به دنبال تولید اثری زیبایی‌شناسانه باشد.

روان‌شناسان و فیلسوفان بر تجربه زیبایی‌شناسانه در زندگی امروزه تأکید می‌کنند و آن را بر بهزیستی افراد مؤثر می‌دانند. درک زیبایی‌ها و حساسیت نسبت به آن‌ها باعث تجربه هیجانات مثبت شده، و این نوع هیجانات موجب ارتقاء بهزیستی می‌شود؛ بنابراین، تدوین برنامه برای آموزش و تربیت زیبایی‌شناسی موجب ارتقاء بهزیستی روانی افراد می‌گردد (Rashid et al, 2021).

برای اولین بار آموزش از طریق هنر را افلاطون مطرح کرد. او حساسیت هنری را زیربنای تعادل روانی می‌داند. پس از او فیثاغورث موسیقی را به‌عنوان بهترین ابزار آموزشی در نظر می‌گیرد. امروزه نیز مشخص شده است که ارتباط مستقیم با هنر، باعث گسترش دامنه ادراک پرباری تخیلات و عمق‌بخشیدن به روند تحلیلی و ترکیبی ذهن می‌شود. در حقیقت، همه افراد می‌توانند به‌وسیله حواس هنری آموزش ببینند؛ زیرا انجام فعالیت‌های هنری هم باعث اعتدالی نظام آموزشی و هم تقویت خلاقیت دانش‌آموزان می‌گردد (Hosseini, 2023).

در همین راستا (Myerz, 1995) می‌گوید: هنر اساس تربیت است و عقل و احساس را متحد، تخیل را تحریک و محیط را دگرگون می‌سازد و پس از فراموشی دستاوردهای مادی به‌عنوان نماد نگرش‌های معنوی به ثبت می‌رسد. هنر از هر نظر بر جستجوی جاودانگی بشر شهادت می‌دهد (Rezaei, 2013).

یکی از سازه‌های مهم در زیبایی‌شناسی، هوش زیبایی‌شناسی است. هوش زیباشناسی توانایی توجه، درک، دریافت و پاسخ‌گویی همراه با ارزیابی هیجانی متناسب با هر نوع محرک زیبا و نازیبا را دارد؛ که ضمن هدفمندی، دربردارنده کنش متقابل (تعامل) با محیط اطراف است؛ درحالی‌که حساسیت نسبت به زیبایی‌ها چه طبیعی و چه هنری و همچنین واکنش عاطفی و احساسی نسبت به آن‌ها، حساسیت زیبایی‌شناسی گفته می‌شود درعین حال که این دو مفهوم با هم دمساز هستند؛ بین حساسیت به زیبایی با تفکر خلاق، توانایی‌های دیداری، لامسه‌ای، خلاقیت و انتخاب اشکال پیچیده رابطه وجود دارد که نشانگر وجود ارتباط بین هوش و حساسیت زیباشناختی در افراد است (Rashid et al, 2021). هنر و زیبایی‌شناسی زمینه‌های زیادی را فراهم می‌کند، تا دانش‌آموزان تجربه‌های متعددی داشته باشند و تصمیم‌گیری را برای آن‌ها آسان‌تر می‌کند. دانش‌آموزان می‌توانند با به‌خدمت گرفتن فناوری‌های جدید و استفاده از عناصر و کیفیت‌های هنری، طرح‌های ابتکاری تولید نمایند و تخیلشان را نیز توسعه دهند.

از نظر دیویی^۱، زندگی سرشار از لحظات زیبایی‌شناسانه‌ای است که از گانیسم را در نبردی مداوم میان فنا و بقاء نگه داشته است. وقتی موجود زنده، نگرانی و تنش مسیر را برتابد، در آن صورت تحمل این آفات زیبا خواهد بود. در واقع، لحظه گذر از بحران و نابسامانی‌ها و زمان رسیدن به نظم و انسجام، لحظه غنای زندگی و به اوج رسیدن لحظه‌های زیبایی‌شناسانه زندگی است. درک لحظه‌های ناب مملو از شادی و غم در دل زندگی روزمره اتفاق می‌افتد، تا به تجربه زیبایی‌شناسانه حضور نائل شود (Amini et al, 2022).

هرچند با بررسی‌های بسیار، پیشینه زیبایی‌شناسانه مرتبط با تربیت انقلابی به‌طوری‌که ارتباط مستقیم با آن داشته باشد، یافت نشد؛ با وجود این، در ادامه به مواردی که دارای ارتباطی با این مطالعه هستند، اشاره می‌شود. (Nabizadeh, 2022) در پژوهشی بایسته‌های تربیت متعالی در گام دوم انقلاب را تمرکز بر تربیت فردی و نیازهای مخاطبین، محور بودن و مرجعیت روحانیت، مسجد به‌عنوان بستر سخت‌افزاری، توجه به شرایط فرهنگی بومی، نظارت مستقیم و غیر مستقیم بر متریان، تقویت روحیه تکلیف‌مداری و ملکه‌شدن روح امیدواری در آنان مطرح می‌کند.

Manzari Tavakolli And Kahnouji (2022) در پژوهشی با عنوان «تبیین اهداف تربیتی بیانیه گام دوم انقلاب»، معتقد است که کم‌ترین بسامد مربوط به اهداف ساحت‌های زیبایی‌شناختی، هنری و زیستی-بدنی است؛ که بیانگر این نکته مهم است که اگر در یک جامعه دستورات عمل‌های جامع و کافی و زمینه‌های پیاده‌سازی آن‌ها برای توسعه ساحت‌های مختلف وجود داشته باشد، ساحت‌های هنری، زیبایی‌شناختی و زیستی-بدنی توسعه می‌یابند و زمینه‌های نشاط و امیدبخشی و توجه به ظرفیت‌های انسانی محقق می‌گردد.

Nazari (2021)، در پژوهشی با عنوان «اخلاق حرفه‌ای در مراکز تعلیم و تربیت، با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی»، ۲۲ ارزش اساسی و ۲۱ ارزش کاربردی را در پنج مقوله اخلاق حرفه‌ای فردی، اجتماعی، تربیت، تعلیم و مراکز تعلیم و تربیت جمع‌بندی نمود. بر اساس اهداف غایی این بیانیه، رعایت ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای ابتدا به خودسازی، سپس جامعه‌سازی و در نهایت به تمدن‌سازی منجر خواهد شد.

Alipoor (2021) در پژوهشی با عنوان «واکاوی مؤلفه‌های تربیت انقلابی زمینه‌ساز تمدن اسلامی: پژوهشی مبتنی بر تحلیل مضمون، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی» به شانزده مضمون به‌عنوان مضامین سازمان‌دهنده در تربیت انقلابی اشاره می‌کند. این مضامین عبارت‌اند از: «معنویت و اخلاق»، «مبانی و ارزش‌های انقلاب»، «مؤلفه‌های فرهنگی انقلاب»، «آگاهی بخشی سیاسی»، «دستاوردهای انقلاب»، «اعتماد به درون»، «بصیرت»، «آرمان‌خواهی»، «دانش»، «پژوهش و فناوری»، «توجه به ظرفیت امیدبخش کشور»، «پیشرفت»، «اتحاد ملت»، «نظارت سازنده»، «مسئولیت‌پذیری» و «سبک زندگی اسلامی». همچنین در این پژوهش، سه مضمون «محورهای اساسی انقلاب»، «عوامل و مقتضیات تربیت انقلابی» و «موانع تربیت انقلابی» به‌عنوان مضامین فراگیر مطرح شده است.

در تربیت انقلابی یکی از ضروریات بسیار مهم، داشتن سواد زیبایی‌شناسی در کنار سایر سوادها و به‌صورت فرارشته‌ای و فرابرنامه‌ای است؛ یعنی لازم است زیبایی‌شناسی در تمام لایه‌های برنامه تربیتی انقلابی حضور داشته باشد و تربیت‌کنندگان و آموزشگران، حتماً مجهز به آن نوع از نگرش، دانش و مهارت باشند؛ بنابراین، سؤال اصلی در این پژوهش آن است که چه راهبردهای مبتنی بر زیبایی‌شناسی، قابل کاربرد در تربیت انقلابی است؟

روش

روش تحقیق در این پژوهش کیفی است و برای پاسخ به سؤال پژوهش از روش مبتنی بر نظریه داده‌بنیاد (GT)^۱ استفاده شد؛ زیرا پس از انجام بررسی‌های مرتبط با پیشینه پژوهش، از طریق انجام مصاحبه‌های عمیق، داده‌ها به‌صورت سازمان‌یافته گردآوری، و با تحلیل استقرایی مؤلفه‌ها و مضامین مرتبط با موضوع پژوهش، روابط بین آن‌ها شناسایی و استخراج گردید (Bazargan, 2016). جامعه آماری پژوهش، شامل صاحب‌نظران حوزه هنر، زیبایی‌شناسی و علوم تربیتی بودند. همچنین به‌منظور شناسایی راهبردهای مبتنی بر زیبایی‌شناسی، نمونه‌ها از طریق نمونه‌گیری هدفمند با در نظر گرفتن معیارهایی مانند داشتن مدرک و رشته تحصیلی مرتبط و فعالیت علمی و آموزشی در زمینه تربیت هنری و زیبایی‌شناسی انتخاب شدند. نمونه‌گیری تار سیدن به اشباع نظری (عدم ارائه اطلاعات جدید درباره مفاهیم) ادامه پیدا کرد (Bazargan, 2016)، تا سرانجام به هشت نفر رسید. داده‌ها با بهره‌گیری از مصاحبه نیمه ساختاریافته

1. Grounded theory

جمع‌آوری و ثبت گردید. با استفاده از راهبرد تحلیل مضمون، داده‌ها کدگذاری، تقلیل و مورد تحلیل قرار گرفت و پس از تنظیم و مقوله‌بندی، تلخیص و بازسازی شد. سؤالات مصاحبه، دقت و صحت تحلیل داده‌ها توسط اساتید هیئت‌علمی و ناظرین بیرونی که بر پژوهش کیفی اشراف داشتند، موردبررسی و تأیید قرار گرفت.

یافته‌ها

همان‌گونه که در جدول شماره (۱) آمده است، ۱۸ مضمون سازمان‌دهنده به دست آمد که به‌طور خلاصه به آن‌ها پرداخته می‌شود.

جدول ۱. مضامین الگوی تربیت زیبایی‌شناسی

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه
روش الگوسازی و الگو پردازی	الگوسازی	<ul style="list-style-type: none"> • معلم قلب تربیت • معرفی الگوهای اسلامی و ملی • فراگیر قلب یادگیری • رسانه انسانی • آموزشگر زیبایی‌شناس (چند حسی، چندمهارتی) • استفاده از آثار برجسته و بررسی جنبه‌های زیبایی‌شناسی آن
	انعطاف‌پذیری پویا و جذاب	<ul style="list-style-type: none"> • اهداف منعطف • تقویت عاطفه هنری • پویایی • تجربه‌اندوزی هنری • نشاط علمی و هنری • پالایش روانی • پرورش اخلاقی
	تقویت نگرش زیبایی‌شناسانه	<ul style="list-style-type: none"> • اصلاح و ارتقاء نگرش زیبایی‌شناسی • زمینه‌ها و عوامل فرهنگی • نگرش فرا دیسیپلینی (فرارشته‌ای)
آموزش سازنده و خلاق	روش‌های خلاقانه و پرورش خلاقیت	<ul style="list-style-type: none"> • خلاقیت و نوآوری • روش اکتشافی • آموزش مسئله‌محور • ایده‌سازی و ایده‌پروری • خلاقیت هنری و زیبایی‌شناسی • تفکر خلاق • نگارش خلاق • نوآوری و کارآفرینی
	تور آموزشی و تربیتی	<ul style="list-style-type: none"> • آموزش فضاهای پویا • گردش علمی هنری و اجتماعی • تور مجازی (موزه‌ها، نمایشگاه‌های مجازی) • تعامل با طبیعت • برگزاری نمایشگاه تولیدات • برگزاری جشنواره (شعر، داستان‌گویی، شاهنامه‌خوانی و...)
تربیت زیبایی‌شناسی فراگیر	زیبایی‌شناسی روزمره (زیست هنری)	<ul style="list-style-type: none"> • تجربه زیست هنری • حل مسئله‌های روزانه • روابط زیبایی‌شناسانه

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه
	تربیت زیبایی‌شناسی همگانی	<ul style="list-style-type: none"> • تربیت حسی • سواد زیبایی‌شناسی • رنگ‌شناسی • تولید محتوا با استفاده از عناصر و فرم‌های زیبایی‌شناسانه • آشنایی با روان‌شناسی هنر • درک زیبایی‌شناسی • حساسیت زیبایی‌شناسی • حرکت از زیبایی‌شناسی محسوس به معقول
	آموزش مبتنی بر بازی	<ul style="list-style-type: none"> • استفاده از بازی‌های بومی و محلی • بازی‌سازی • بازی‌های آموزشی و تربیتی • بازی‌های زبانی • قیاس بازی (استعاره و تشبیه)
	آموزش پژوهش‌محور	<ul style="list-style-type: none"> • آموزش مسئله‌محور • ایده‌سازی • بیان هنری • هم‌نوایی فرم و محتوا • هنرورزی پژوهشی • اکتشاف خود و محیط • استعدادیابی و پرورش هنری دانشجویان
آموزش زیبایی‌شناسانه	روش‌های آموزشی مبتنی بر زیبایی‌شناسی	<ul style="list-style-type: none"> • تدریس زیبایی‌شناسانه • استفاده از استاد هنرمند میهمان • تدریس در فضای پویا • استفاده از زبان هنر در تدریس • داستان‌نویسی و داستان‌گویی • موسیقی‌پداگوژی • تلفیق رشته‌های هنری با موضوعات درسی
	تدارک تجارب زیبایی‌شناسی	<ul style="list-style-type: none"> • مهارت‌های خرد زیبایی‌شناسانه • مواجه با آثار هنری (آثار ممتاز ملی، جهانی، آثار با صبغه دینی و انقلابی) • شیوه کارگاهی و فعالیت‌محور • عکاسی، فیلم (مستند و انیمیشن) • تئاتر پداگوژیک (تعلیمی - تربیتی) • شعر • فرم‌های زیبایی‌شناسانه • طنز و شوخ‌طبعی • تجربه‌های معنوی زیبایی‌شناسانه
	آموزش نمادین و استعاره‌ای	<ul style="list-style-type: none"> • محیط غنی (محرک، پویا، متنوع، مجهز، گیرا) • کاربست استعاره • استفاده از سمبل‌ها و نشانه‌ها • اشاره‌ها و واسطه‌ها (ضرب‌المثل، تمثیل و...)
	آموزش مشارکت‌محور	<ul style="list-style-type: none"> • بحث و گفتگوی گروهی • هنرپژوهی عمومی

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه
آموزش مبتنی بر رسانه	منابع معتبر و زیبایی‌شناسانه	<ul style="list-style-type: none"> • تولید اثر گروهی • منابع فرهنگی، بومی، ملی و دینی • منابع جهانی و بین‌المللی • ارزش‌های انقلابی • روابط بین فرهنگی از طریق هنر
رسانه‌های زیبایی‌شناسانه	رسانه‌های زیبایی‌شناسانه	<ul style="list-style-type: none"> • رسانه انسانی • تصویر زیبایی‌شناسانه • نمایش سمعی و بصری • تولیدات هنری (هنر رسانه برتر)، تنوع، زیبایی، اثربخش، ماندگاری • رسانه سنتی و نوین: فضای مجازی زیبایی‌شناسانه • کارگاه و مراکز هنری (دستی، دیجیتال)
کاربست فناوری در تربیت	کاربست فناوری در تربیت	<ul style="list-style-type: none"> • به‌کارگیری فناوری‌های جدید • زیبایی‌شناسی کالبدی • تناسب متن و زمینه • تولید محتوای زیبایی‌شناسانه • استفاده هوش مصنوعی • آموزش مبانی بر تلفن همراه • رادیو آموزشی اینترنتی
ارزش‌گذاری و ارزشیابی	بازخورد زیبایی‌شناسانه	<ul style="list-style-type: none"> • بازخورد مثبت و اصلاحی • قدرشناسی • تفکر مراقبتی • خودارزیابی • اصلاح و ویرایش • تأمل و تأنی
ارزشیابی و قدرشناسی	ارزشیابی و قدرشناسی	<ul style="list-style-type: none"> • ارزشیابی زیبایی‌شناسانه • تلفیق فرایند و نتیجه‌محوری • استفاده از قالب‌های متنوع برای بیان اندیشه و نمایش عملکرد • نقد زیبایی‌شناسانه • گفتگو بر مبنای جدال احسن • ارزشیابی کیفی • تحلیل و تفسیر • ارزشیابی گروهی • پرهیز از سرکوب و سرزنش

الگوسازی: یکی از مهم‌ترین روش‌های تربیت، روش الگودهی است که در آن فراگیر با مشاهده رفتارهای عینی و عملی الگو می‌گیرد. این روش در تمامی زمینه‌ها و صحنه‌های زندگی قابل‌اجراست. در این روش مربی تلاش می‌کند، نمونه رفتار مطلوب را جلوی چشمان مرتب‌بیاورد (Narimani, 2015). خود مربی با توجه به نقش پر رنگش در تربیت، می‌تواند الگوی مناسبی باشد و مترجمان هماهنگی گفتار و رفتار را در او ببینند و تحت تأثیر قرار گیرند. حتی ممکن است، دیگران را که شاید سستی الگوبودن را دارند، به‌عنوان الگو معرفی نماید. نظریه شناختی اجتماعی بندورا^۱ از روش

الگوسازی و الگوبرداری حمایت می‌کند (Saif, 2017). در این راستا داشتن هوش هیجانی بالا برای مربی به‌عنوان الگو و برای غنی‌سازی و گسترش ابعاد مختلف یادگیری فراگیران و انتقال آن به شرایط واقعی زندگی (Masoumi neja, Najafi and Kokhne Shahri, 2022) به‌عنوان یک مؤلفه اساسی مورد تأکید است.

تقویت نگرش زیبایی‌شناسانه: با یک مرور ساده، می‌توان فقر هنری و زیبایی‌شناسی را در برنامه تربیتی نظام تعلیم و تربیت مشاهده کرد. به عبارت روشن‌تر، عدم آماده‌سازی متریبان با شاید سستی‌های مناسب برای زندگی، اشتغال و حضور مؤثر در جامعه، نادیده‌گرفتن رشد همه‌جانبه و شکوفایی استعداد آنان و... بیانگر نبودن نگرش زیبایی‌شناسانه در لایه‌های برنامه درسی و ذهن برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران است؛ بنابراین، اولین گام برای استفاده از راهبردهای زیبایی‌شناسانه در تربیت، داشتن نگرش مثبت نسبت به این راهبردها است.

روش‌های خلاقانه و پرورش خلاقیت: خداوند همه‌چیز را در زیبایی‌ترین شکل خلق کرده است؛ به‌طوری‌که همه هستی تجلی وجود او است؛ اما خلاقیت را در فطرت انسان نهاده است. پس هنر می‌تواند علاوه بر توسعه مهارت‌های حسی، به پرورش خلاقیت کودکان و مشارکت اجتماعی آنان کمک کند و از این طریق، زمینه‌ساز مناسبی برای آشنایی کودکان با سنت‌ها، فرهنگ‌های اسلامی و بومی باشد (Zulfiqaryan and Kian, 2015). علامه جعفری نیز تربیت زیبایی‌شناسی را پرورش خلاقیت، آفرینندگی و عقلانیت معرفی می‌کند (Hassanzadeh and Beheshti, 2014).

تور آموزشی و تربیتی: یکی از روش‌های مناسب تربیتی، گردش علمی و برگزاری تور تربیتی است. بازدید از مراکز علمی، فرهنگی و دینی و گفتگو با افراد و صاحبان خرد و تجربه، متریبان را به پختگی و خردمندی می‌رساند. درک موقعیت‌های فیزیکی، طبیعی، علمی و مشاهده میدانی برای آنان گشودگی ذهنی ایجاد می‌کند و به‌صورت تجربه مستقیم با پدیده‌ها مواجه می‌شوند. همچنین اعزام گروه‌های جهادی دانشجویی و دانش‌آموزی، می‌تواند در درک همدلی و کسب تجارب ارزشمند بسیار مفید باشد. حتی می‌توان در شرایطی که امکان حضور نیست، از تور مجازی بهره برد.

زیبایی‌شناسی روزمره: انسان هر روز با تجربه‌های زیبایی‌شناسی غیرقابل‌انکاری سروکار دارد که در تمام لایه‌های زندگی، رخدادها و ارتباطاتش قابل‌مشاهده است. درواقع، انسان در اقیانوسی از زیبایی‌شناسی زندگی می‌کند و هنر و زیبایی‌شناسی تنها در آثار هنری نیست؛ بلکه آن را می‌توان در تعاملات روزمره نیز یافت. دیویی فیلسوف پراگماتیسم در کتاب «هنر به‌مثابه تجربه»، به تجربه زیبایی‌شناسی در زندگی روزمره پرداخته است (Amini et al, 2022). با این اوصاف، امروزه نمی‌توان این دغدغه را که تقریباً در تمامی جهان به آن توجه شده است، نادیده گرفت.

تربیت زیبایی‌شناسی همگانی: گستره زیبایی‌شناسی بسیار وسیع است و تمامی افراد در همه گروه‌های سنی را می‌تواند با خود درگیر کند؛ بنابراین، با در نظر گرفتن گرایش ذاتی انسان به زیبایی، این زمینه به وجود می‌آید که در تمامی مراحل آموزش و در همه رشته‌ها و فعالیت‌ها، تربیت زیبایی‌شناسی حضور داشته باشد؛ زیرا توجه به آن، لذت، کیفیت و توسعه همه‌جانبه شخصیت افراد را به همراه می‌آورد.

استفاده از رسانه‌های زیبایی‌شناسانه: رسانه ماده‌ای است که پس از انجام فعالیتی روی آن، به یک رسانه تبدیل شده است، تا به‌عنوان یک ابزار یا واسطه، منتقل‌کننده انتخاب‌ها، تصمیم‌ها، اندیشه‌ها و تصورات باشد. در این فرایند، شکل پیچیده‌ای از تفکر به نمایش گذاشته می‌شود. رسانه‌های زیبایی‌شناسانه با برخورداری از عناصر هنری و کیفیت‌های زیبایی‌شناسی، دارای جذابیت و نفوذ بالایی هستند. تصاویر زیبایی‌شناسانه، پوسترها، عکس‌ها، فیلم‌ها و چند رسانه‌ای‌ها و... همگی می‌توانند در دنیایی که سرعت آن زیاد است، افراد را میخ‌کوب کنند و به تأمل و درک برسانند. علاوه بر این بازنمایی‌های چندگانه مفاهیم (Yafetian and Ahmadi, 2023) از طریق رسانه پو شش‌دهنده اصل تفاوت‌های فردی در آموزش است.

بهره‌مندی از منابع معتبر و زیبایی‌شناسانه: تربیت هنری و زیبایی‌شناسی مستلزم استفاده از منابع و مواد و رسانه‌های مختلف است و هر فعالیت زیبایی‌شناسی به‌تناسب، برای اجرا به منابع و رسانه‌های خاص خود نیاز دارد. همچنین

یکی از فعالیت‌های زیبایی‌شناسانه، تولید مواد و ابزار موردنیاز برای فعالیت‌های یادگیری است؛ بنابراین، تربیت زیبایی‌شناسی هم به منابع گوناگون مانند کتاب‌ها، مجلات، انواع لوح‌های فشرده، هم به مواد واقعی و مصرفی مانند رنگ، لوازم ترسیم و... و هم به ابزار و فناوری‌های جدید، سایت‌ها و فضاهای مجازی نیاز دارد.

کاربست فناوری: بنا به نظر (Eisner, 2002)، هنرهای الکترونیک، امکان تجربه‌هایی را فراهم می‌کنند که در سایر رسانه‌ها امکان‌پذیر نیست. همچنین به دانش‌آموزان یاد می‌دهند که هر مشکل بیش از یک‌راه حل دارد؛ یا اختلافات کوچک اثرات بزرگی را برجای می‌گذارد. استفاده مناسب و متعادل از فناوری، فرصت‌های بی‌بدیلی برای فراگیران ایجاد می‌کند که متضمن کسب تجربه‌های مفید و زیبا در حوزه‌های مختلف می‌شود؛ به‌عنوان مثال، یادگیری پروژه‌محور را می‌توان با استفاده و اتکاء به فناوری به‌خوبی اجرا کرد. از سوی دیگر، سرعت غیرقابل‌تصور پیشرفت تکنولوژی، باعث ایجاد پدیده‌های تازه‌ای در روزمره می‌گردد و در این بین، به نظر مناسب است که فرایند تربیت از آن بی‌خبر نباشد. یکی از این پدیده‌ها هوش مصنوعی است که می‌تواند در زمینه تربیت بسیار نقش‌آفرینی کند.

آموزش مبتنی بر بازی: بازی یکی از فرم‌های جذاب زیبایی‌شناسانه برای آموزش و یادگیری است. این فرم هنری با توجه به جنبه‌های شادمانی، شوخ‌طبعی، تحرک و هیجان، مورد توجه همه افراد به‌ویژه کودکان است. بازی می‌تواند یکی از راحت‌ترین راه‌ها برای سوق دادن افراد به یادگیری و انجام فعالیت‌های معنی‌دار باشد. همچنین بازی می‌تواند، هم در ابتدا، هم میانه و هم در آخر تدریس اجرا شود و انگیزه‌های یادگیری را افزایش دهد.

آموزش پژوهش‌محور: معلمان و مربیانی می‌توانند به پرسش‌های دانش‌آموزان پاسخ دهند که خود اهل پژوهش باشند و فراگیران خود را نیز برای انجام فعالیت‌های پژوهش‌محور برانگیزانند و به آن‌ها یاری رسانند. پرسشگری، جستجوگری و کنجکاوی سه پایه اصلی فرایند زیبایی‌شناسانه است؛ به شرطی که سرشار از حمایت و مبنای اصلی آن نیز بحث آزاد، ارزیابی انتقادی اطلاعات، پرسش و شواهد باشد. پژوهش به فرایند جستجوی دانش، درک جدید و روش تدریس متمرکز بر این فرایند تأکید می‌کند. الگوی پژوهش نیز محور الگوی جامعی است که الگوی حل مسئله، اکتشافی، تفکر انتقادی و استقرایی را در برمی‌گیرد (Hosseinpour Toulazdehi, 2016).

تدارک تجارب زیبایی‌شناسی: تجربه زیبایی‌شناسانه باعث رضایت و خشنودی شده و به دنبال خود، انرژی لازم برای پشتکار و استمراربخشی در فرایند یادگیری را می‌آورد (Eisner, 1983)؛ بنابراین، غفلت از تربیت هنری در هر جامعه‌ای به معنی روبه‌رو شدن با عواطف مبهم است (Elias, 2010). اگر کنش‌های تولید هنری توأم با صبر و متانت باشد، نویدبخش تجربه زیبایی‌شناسانه خواهد بود. در همین رابطه (Brodie, 2009)، بر پرورش تجربه زیبایی‌شناسانه تأکید می‌کند. به اعتقاد او، زندگی را به گونه زیبایی‌شناسانه تجربه کردن، به مفهوم تجربه کردن شور و هیجان در هر رویداد طبیعی و هر لحظه زندگی، در تضاد رنگ‌ها و شکل‌ها یا حتی صداها و ریتم‌ها است. به عبارت روشن‌تر، تربیتی که سرشار از تجربه‌های زیبایی‌شناسانه باشد، تربیتی ماندگار، عمیق، پوشش‌دهنده احساسات و عواطف، بسط‌اندیشه، نگرش و عمل اثربخش خواهد بود.

آموزش نمادین و استعاره‌ای: نماد چیزی است که به‌جای چیز دیگر قرار می‌گیرد. به سخن دیگر، نماد علاوه بر معنای خود، جانشین چیز دیگری می‌شود، یا چیز دیگری را القاء می‌کند؛ به‌طور مثال، افزون بر معنی مصداقی و عینی، به معنای دیگری مانند جوانی، عشق، زیبایی و محبوب دلالت دارد. در نمادگرایی از محسوس معنی نامحسوس و ذهنی اراده می‌شود (Sadeghzadeh and Sayegh, 2013). در نتیجه، یکی از صحنه‌های حضور این نوع آموزش، در تربیت اخلاقی کودکان و نوجوانان است؛ زیرا زبان فارسی سرشار از استعاره است و به کمک آن می‌توان، مفاهیم پیچیده و انتزاعی را به ذهن نزدیک کرد و به این ترتیب، در فهم و درک فراگیران مؤثر خواهد بود. استعاره باعث می‌شود مخاطب مفهوم را با سرعت بیشتری درک کند و شکاف بین خود و موضوع یا اهداف آموزشی را پر کند. در واقع استعاره پلی برای دستیابی به مفاهیم پیچیده، از طریق استفاده از قیاس و تشبیه است.

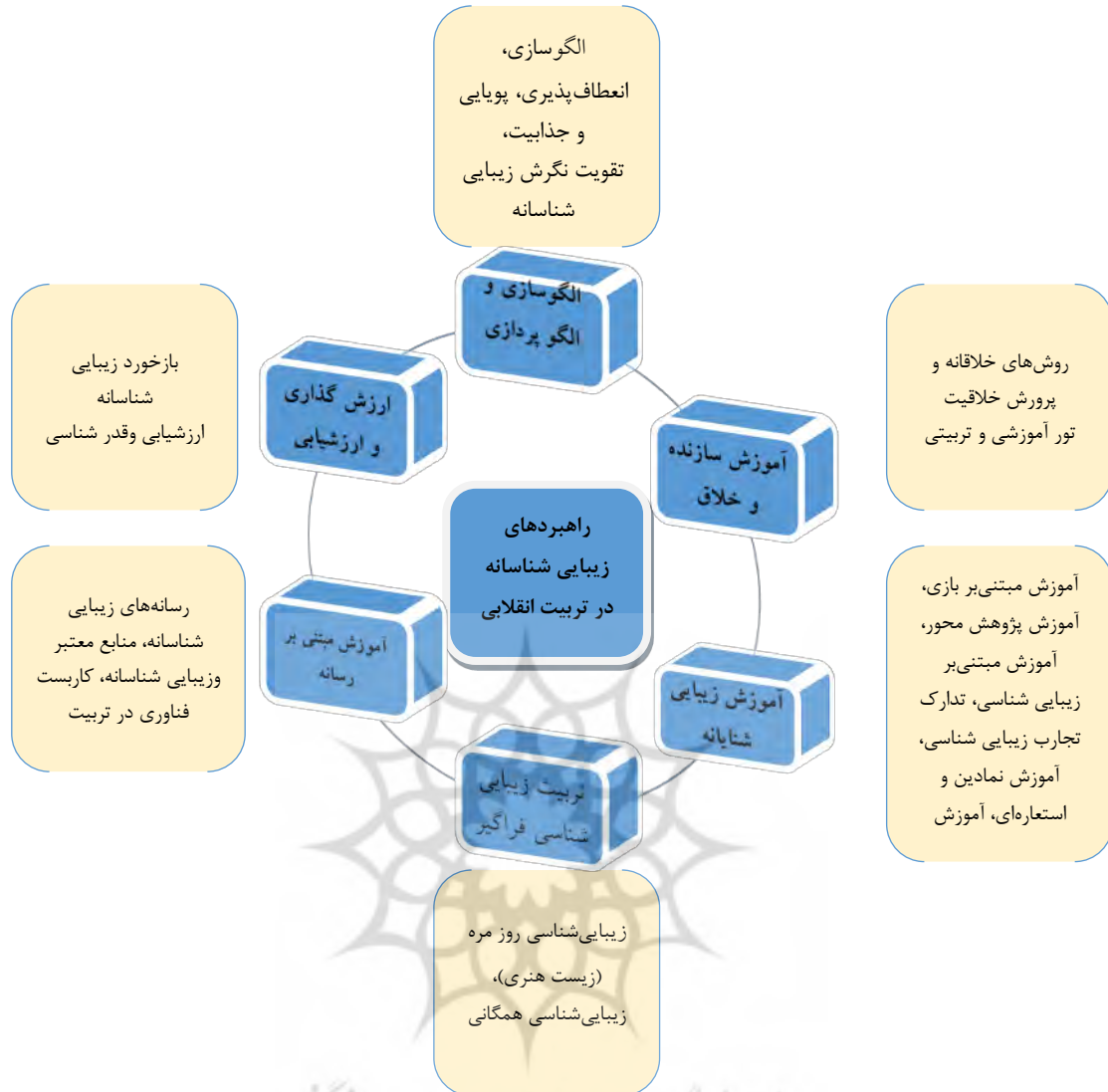
آموزش مشارکت‌محور: امروزه دانش‌آموزان با در اختیار داشتن منابع گوناگون دارای اطلاعاتی بسیار و ذهنی علمی

هستند. همچنین در زمینه‌های مختلف به‌ویژه تکنولوژی، تجارب گوناگونی را کسب کرده‌اند؛ یعنی هر یک از فراگیران ضمن منحصربه‌فرد بودن، یک منبع با ارزشی است که می‌تواند در بافت فرهنگی، اجتماعی و در قالب گروه‌های درسی به فعالیت‌های آموزشی و یادگیری بپردازند. در این فرایند معلم سهمی را برای دانش‌آموزان در نظر می‌گیرد، تا آن‌ها تجارب خود را با دیگران به اشتراک بگذارند و ضمن گفتگو و جستجوی منابع، تجارب تازه‌تری را به دست آورند. رویکرد سازنده‌گرایی که یک رویکرد فراگیرمحور است، مخاطبین برای ساخت دانش خود، با دیگران مشارکت می‌کنند. در یادگیری مشارکتی، تعامل اجتماعی، همدلی، انتقادپذیری، روحیه کار تیمی و رهبری اعضا تقویت می‌شود. در زیبایی‌شناسی نیز، زمینه‌های زیادی مانند قصه‌نویسی گروهی، برگزاری نمایشگاه، نمایش خلاق و... یادگیری مشارکتی را هدف قرار می‌دهد.

بازخورد زیبایی شناسانه: بازخورد گزارشی است که فراگیر از دیگران (معمولاً هم‌قطاران و مربی) در مورد عملکرد خود دریافت می‌کند. در بازخورد زیبایی شناسانه از توصیف‌ها و جملات کتبی یا شفاهی ساده و قابل‌فهم، همراه با بار معنایی و عاطفی مثبت استفاده می‌شود؛ به طوری که پس از دریافت بازخورد، فراگیر انرژی و توان ذهنی مضاعفی را برای تکرار، استمرار یا اصلاح فعالیت خود هزینه می‌کند. فرم‌های زیبایی شناسانه‌ای مانند شعر، تمثیل، معما، استعاره، ضرب‌المثل و... با در نظر داشتن مراقبت از عزت نفس مخاطب می‌توانند، نمونه‌هایی از بازخورد زیبایی‌شناسانه باشند.

ارزش‌شیایی و قدر شناسی: یکی از عناصر اصلی برنامه درسی ارزش‌شیایی است. در ارزش‌شیایی مبتنی بر زیبایی‌شناسی، انرژی ذهنی و انگیزه کافی برای استمرار یادگیری افراد بالاتر می‌رود و همین امر باعث جذابیت خاص آن می‌شود. در این فرایند هم به محصول، و هم به فرایند توجه می‌شود. همچنین می‌توان برای بیان اندیشه و نمایش عملکرد، از فرم‌های مختلف زیبایی شناسانه استفاده کرد. قدر شناسی مؤلفه‌ای است که همواره همراه ارزش‌شیایی وجود دارد، تا از سختی و زمختی ارزش‌شیایی بکاهد و ارزش کار افراد را مورد توجه قرار دهد. در این صورت ارزش‌شیایی سرکوب‌کننده و بازدارنده نخواهد بود، بلکه به تداوم یادگیری کمک می‌کند.

شکل ۱. چارچوب مفهومی راهبردهای زیبایی‌شناسانه در تربیت انقلابی

بحث و نتیجه‌گیری

از آیه ۶۱ سوره انفال: «و در برابر دشمنان هر قدر توانائی دارید از نیرو و قدرت آماده سازید»، می‌توان چنین استنباط کرد که توانایی و قدرت، صرفاً نیروی نظامی، ادوات جنگی و رزمی نیست، بلکه یکی از قدرت‌ها و توانایی‌هایی که می‌تواند در دل دشمنان رعب و بازدارندگی ایجاد نماید، قدرت هنر و علم است. به طوری که توانایی به کارگیری شایسته از رشته‌های هنری و زیبایی‌شناسی با تمام عناصر و کیفیت‌های آن می‌تواند، در مقابله با فضاهاى مجازى، هم در جهت مثبت و سازندگى و هم در جهت منفى و تخریب، تأثیرگذار باشد.

به منظور حفظ ارزش‌های انقلاب اسلامی لازم است، تربیت به گونه‌ای باشد که متریبان و فرزندان ایران اسلامی بتوانند، بار این مسئولیت سنگین را به دوش بکشند؛ بنابراین، می‌بایست از باکیفیت‌ترین راهبردها برای تربیت نسلی مؤمن، عاقل، آگاه، متخلق، شجاع، مدیر، خلاق و... بهره برد. این راهبردها که کیفیت آن‌ها قابل تضمین است، راهبردهای زیبایی‌شناسانه هستند. همچنین با توجه به تغییراتی که در شرایط اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی رخ داده است و تحولات سریعی که در حوزه رسانه‌ها و منابع اطلاعاتی، تعدد و تنوع آن‌ها و دسترسی‌های آسان و سریع به این منابع اتفاق افتاده، لازم است افراد جامعه متفکر، خلاق و نقاد باشند، تا بتوانند از بین انبوه اطلاعات کلامی، بصری و

شنیداری، مفیدترین و معنادارترین آن‌ها را انتخاب نمایند، و در رابطه با آن‌ها تصمیمات درستی را اتخاذ کنند. این مسئله ضرورت استفاده از تدابیر زیبایی‌شناسانه را نمایان می‌سازد. در این راستا، پژوهش حاضر راهبردهای مبتنی بر زیبایی‌شناسی را در شش بُعد به‌عنوان مضامین فراگیر ارائه کرد. مضمون فراگیر اول، «الگوسازی و الگوپردازی» بوده، که شامل مضامین سازمان‌دهنده الگوسازی، انعطاف‌پذیری، جذابیت و پویایی و تقویت نگرش زیبایی‌شناسانه است. مفاهیم این بُعد بر تأثیرگذاری غیرقابل‌انکار الگو و جذابیت، پویایی و انعطاف‌پذیری اهداف فرایندها در تربیت انقلابی اشاره دارد و داشتن نگرش مثبت نسبت به این نوع تربیت را مورد تأکید قرار می‌داد.

در بُعد دوم، مضمون فراگیر «آموزش سازنده و خلاق» قرار دارد. این بُعد، مضامین سازمان‌دهنده روش‌های خلاقانه، پرورش خلاقیت و تور آموزشی و تربیتی را در برمی‌گیرد. در تعبیری چنین آمده است که، اگر نوآور و خلاق نباشید، محو می‌شوید. این بیان، اهمیت‌داشتن خلاقیت در روش‌های تربیتی و کنش‌های تحول‌گرایانه مبتنی بر ارزش‌های اخلاقی و انقلابی را نشان می‌دهد؛ بنابراین، هر تربیتی محکوم به شکست خواهد بود؛ اگر خلاقیت و روش‌های خلاقانه را از یاد ببرد.

بُعد سوم، «مضمون تربیت زیبایی‌شناسی فراگیر» است. این بُعد، از دو مضمون سازمان‌دهنده زیبایی‌شناسی روزمره (زیست هنری) و تربیت زیبایی‌شناسی همگانی تشکیل شد و حاکی از آن است که زیبایی‌شناسی را نباید فقط در موزه‌ها و نمایشگاه‌ها، یا نزد هنرمندان جستجو کرد؛ بلکه زیبایی‌شناسی در لحظه‌لحظه زندگی در جریان است و فهم زندگی و حل مسائل زندگی را برای انسان‌ها آسان می‌کند. از این رو همه افراد در هر سن و رشته‌ای که قرار دارند باید در معرض تربیت زیبایی‌شناسی قرار گیرند تا ابعاد مختلف شخصیتشان شکوفا شود.

بُعد چهارم «آموزش زیبایی‌شناسی» است. در این بُعد مضامین سازمان‌دهنده آموزش مبتنی بر بازی، آموزش پژوهش‌محور، تجارب زیبایی‌شناسانه، آموزش مشارکت‌محور و آموزش نمادین و استعاره‌ای قرار دارد. این بُعد به روش‌هایی اشاره می‌کند که هم مبتنی بر زیبایی‌شناسی هستند و هم رویکردهای نوین مانند سازنده‌گرایی را پوشش می‌دهند و تأکید بر مشارکت، فعالیت فراگیر، جستجو، کشف، حل مسئله در بافت‌های هنری، فرهنگی و اجتماعی دارد. در بُعد پنجم، به مضمون فراگیر «آموزش مبتنی بر رسانه» پرداخته شده که بیانگر دو مضمون سازمان‌دهنده رسانه زیبایی‌شناسانه و کاربرد فناوری در تربیت است. در تبیین این بُعد، به نقش بسیار پررنگ و با دامنه بالای فناوری و رسانه‌های دیجیتال اشاره شد. به طوری که در تمام لایه‌ها و فعالیت‌های شغلی و زندگی روزمره حضور دارد و حتی پایداری و دوام اشتغال بسیاری از افراد را وابسته به فناوری کرده است. نکته قابل‌تأمل، استفاده بی‌هدف، افراطی و وابستگی به این نوع رسانه‌ها و فضاها است، که برای جلوگیری از آسیب‌های آن لازم است به هشدارهای داده شده از سوی متخصصین و روان‌شناسان توجه کرد. در مقابل نیز نباید فراموش کرد که این رسانه‌ها و فضاهای مجازی، فرصتی تکرار نشدنی برای آموزش‌های مرتبط با ارزش‌های انقلابی و دینی هستند.

بُعد ششم با عنوان «ارزشیابی و ارزش‌گذاری» است. این بُعد دو مضمون سازمان‌دهنده بازخورد زیبایی‌شناسانه و ارزشیابی و قدرشناسی را در برمی‌گیرد. این مفاهیم بیانگر اهمیت بازخورد اصلاحی در تربیت و نوآوری در ارزشیابی است. ارزشیابی و بازخورد مبتنی بر زیبایی‌شناسی، موانع یادگیری را مرتفع می‌کند، انرژی فراگیر را برای یادگیری با کیفیت بیشتر فرامی‌خواند و دل‌بستگی تحصیلی را افزایش می‌دهد.

بر اساس یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌شود، «زیبایی‌شناسی» که رویکردی جامع است، رویکرد حاکم بر تربیت انقلابی به شمار آید و راهبردهای آموزشی زیبایی‌شناسی به دلیل تأثیرگذاری معنادار مورد توجه و استفاده مربیان قرار گیرد. همچنین در فرایندهای آموزشی و تربیتی از تجربه‌های زیبایی‌شناسی به‌عنوان تجربه در اوج استفاده شود. افزون بر آن، تربیت زیبایی‌شناسی همگانی (سیاسی، اجتماعی و روزمره) در سطوح مختلف مورد توجه قرار گیرد و خلاقیت، نوآوری و آموزش آن، به‌عنوان رمزی پایدار در دنیای روبه‌پیشرفت امروز، مورد عنایت تمامی افراد دخیل در تربیت انقلابی باشد.

مشارکت نویسندگان

تمامی فعالیت‌های مربوط به این مقاله، توسط نویسنده مسئول انجام شده است.

تشکر و قدردانی

از همه کسانی که در انجام این تحقیق مشارکت داشتند صمیمانه تشکر می‌کنم.

تعارض منافع

«هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است»

منابع فارسی

قرآن کریم.

الیاس، جان (۱۳۸۹). فلسفه تعلیم و تربیت، تربیت زیبایی‌شناختی، ترجمه عبدالرضا ضرابی، گنجینه معرفت، ۵۷، امینی، لیلیا؛ مرادخانی، علی؛ سلطان کاشفی، جلال‌الدین؛ و شکری، محمد (۱۴۰۱). زیبایی‌شناسی زندگی روزمره. *کیمیای هنر*، ۱۱ (۴۳): ۴۱-۵۶

Doi: 10.52547/kimiahonar.11.43.41

بازرگان، عباس (۱۳۹۵). مقدمه‌ای بر روش پژوهش کیفی و آمیخته؛ رویکردهای متداول در علوم رفتاری. تهران: دیدار. برادران حقیر، مریم؛ زینلی‌زاده، سیمسنه؛ و محسنی، طاهره (۱۴۰۲). نقش معلمان در تمدن‌سازی با تأکید بر هویت دانش‌آموزان مبتنی بر منظومه فکری رهبران انقلاب اسلامی، *نظریه و عمل در تربیت معلمان*، ۸ (۱۴): ۲۳۹-۲۶۸.

Doi: 20.1001.1.26457156.1402.9.15.10.8

برودی، هری (۱۳۸۹). جستاری در تربیت زیبایی‌شناسی. ترجمه منیره رضایی. تهران: پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش. حسینی، افضل‌السادات (۱۴۰۱). یادگیری خلاق، کلاس خلاق: شیوه‌های عملی در پرورش خلاقیت. تهران: انتشارات مدرسه. حسن‌زاده روح‌الله؛ و بهشتی سعید (۱۳۹۳). رویکرد، مبانی، اهداف، روش‌ها و محتوای تربیت زیبایی‌شناختی از دیدگاه علامه جعفری (ره)، *پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی*، ۲۲ (۲۲): ۲۷-۶۳.

حسین‌پور طولازدهی، شهره؛ زین‌آبادی، حسن‌رضا؛ عبداللهی، بیژن؛ و عباسیان، حسین (۱۳۹۶). آموزش و یادگیری پژوهش‌محور در محیط ساخت‌گرا: طراحی مدلی براساس پژوهش پدیدارنگارانه، *فصلنامه تعلیم و تربیت*، ۳۳ (۴): ۳۰-۹. Dor: 20.1001.1.10174133.1396.33.4.1.0

خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۷). هنر از دیدگاه مقام معظم رهبری. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی. ذوالفقاریان؛ ملیحه؛ و کیان، مرجان (۱۳۹۳). واکاوی تجارب معلمان زن در تدریس هنر در مدارس ابتدایی: یک پژوهش کیفی، *نظریه و عمل در برنامه درسی*، ۲ (۴): ۱۶۰-۱۳۵.

رشید، خسرو؛ طاهری، فاطمه؛ یارمحمدی واصل، مسیب و کریمی، کامبیز (۱۴۰۰). رابطه هوش زیباشناسی و بهزیستی روان‌شناختی با میانجی‌گری حساسیت زیباشناسی، *مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی*، ۱۳ (۴): ۱۱۷-۱۳۵.

Doi: <https://doi.org/10.22035/isih.2021.4204.4257>

رضایی، منیره (۱۳۹۲). تربیت هنری در نظام آموزشی ایران، *مطالعات فرهنگ ارتباطات*، ۴ (۲۲): ۷-۲۹. سیدی، سیدمهدی؛ جان‌نثار، معصومه؛ و شریفی‌پور، احسان (۱۴۰۱). بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و نقشه راه علمی کشور (دیدگاه)، فرهنگ و ارتقای سلامت، ۶ (۲): ۲۲۸-۲۳۷.

سیف، علی‌اکبر (۱۳۹۵). روان‌شناسی پرورشی نوین: روانشناسی یادگیری و آموزش. تهران: نشر دوران. صادق‌زاده، محمود؛ و صایغ، سهاد (۱۳۹۳). مفاهیم نمادین تعلیمی در مهم‌ترین داستان‌های آموزشی و تربیتی کودکان در دهه هشتاد، *پژوهشنامه ادبیات تعلیمی*، ۶ (۲۳): ۱۵۵-۱۸۴.

علی‌پور، فاطمه (۱۴۰۰). واکاوی مولفه‌های تربیت انقلابی زمینه‌ساز تمدن اسلامی: پژوهشی مبتنی بر تحلیل مضمون بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، *پژوهش در آموزش معارف و تربیت اسلامی*، ۲ (۱): ۱۰۰-۶۹. Doi: 10.22034/RIET.2021.1994.69-100

غفاری هاشجین، زاهد؛ و نیکونهاد، ایوب (۱۳۹۹). تحلیل آینده‌نگارانه بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، دانش سیاسی، ۱۶ (۲): ۴۸۷-۵۱۲. Doi: 10.30497/PK.2020.75419.

متقی، زهره؛ و نوروزی، رضاعلی (۱۳۹۳). راهبرد آموزشی تجربه زیبایی‌شناختی بر مبنای اندیشه‌های معرفت‌شناسی استاد جعفری، حکمت معاصر، ۵ (۱): ۸۷-۱۰۷.

محمودی، فیروز؛ و صادقی، فرزانه (۱۳۹۷). فراتحلیل اثربخشی روش‌های تدریس فعال بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، مطالعات آموزش و یادگیری، ۱۰ (۱): ۵۵-۲۵. Doi: 10.22099/JSLI.2018.4915

معصومی‌نژاد، رضا؛ نجفی، مینا و کهنه‌شهی؛ و نیره‌حلمی (۱۴۰۱). بررسی مؤلفه‌های هوش هیجانی معلمان در اجرای روش‌های تدریس در برنامه‌درسی دوره ابتدایی، نظریه و عمل در تربیت معلمان، ۸ (۱۴): ۹۷-۱۲۰. Doi: 20.1001.1.26457156.1401.8.14.5.4

منظری توکلی، علیرضا؛ و کهنوجی، مر ضیه (۱۴۰۰). تبیین اهداف تربیتی بیانیه گام دوم انقلاب، پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، شماره (۵۳): ۱۰۱-۱۲۱.

موسوی، سید نقی (۱۳۹۷). تربیت انقلابی، چیستی، چرایی، چگونگی. قم: زمزم هدایت.

مهرمحمدی، محمود (۱۳۹۰). چیستی، چرایی، چگونگی آموزش عمومی هنر. تهران: مدرسه.

نبی‌زاده، محمدمهدی (۱۴۰۱). بایسته‌های تربیت متعالی در گام دوم انقلاب اسلامی. تربیت متعالی، ۱ (۲): ۹۹-۱۲۰.

نیرمانی، فریبا (۱۳۹۵). روش الگویی در تربیت اسلامی. در: کنگره علوم اسلامی، علوم انسانی، SID.http://sid.ir/paper/834677//fa

نظری، فرهاد (۱۴۰۰). اخلاق حرفه‌ای در مراکز تعلیم و تربیت، با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، اخلاق حرفه‌ای در آموزش، ۱ (۱): ۱۲۴-۱۵۳.

یافتیان، نرگس؛ و احمدی، ساناز (۱۴۰۱). بازنمایی‌های چندگانه در کتاب ریاضی پایه دهم نظری، نظریه و عمل در تربیت معلمان، Doi: 20.1001.1.26457156.1401.8.14.7.6. ۱۴۱-۱۶۰. (۱۴)۸

یوسفیان، جواد (۱۳۷۹). نگاهی به مفهوم زیبایی‌شناسی، نشریه دانش‌کنده ادبیات و علوم انسانی (تبریز)، ۴۳ (۱۷۷): ۱۳۵-۱۷۲. Dor: 20.1001.1.22517979.1379.43.177.5.2

References

- Quran Karim. [in Persian].
- Amini L, Moradkhani A., Soltan Kashafi J, Shokry, M. (2022) Aesthetics of Everyday Life. *Kimiyaye Honar* 11 (43) :41-56. Doi: 10.52547/kimiahonar.11.43.41. [in Persian].
- Alipoor, F. (2021) A Study of the Components of Revolutionary Education Underlying Islamic Civilization: a Research Based on the Content of the Statement of the Second Step of Islamic Revolution. *Research in Islamic Education and Training*, 2(1): 69-100 Doi: 10/22034/RIET. 2021/1994. [in Persian].
- Baradaran Haghiri, M., Zainelizadeh, Simineh and Mohseni, T. (2023). The role of teachers building civilization with an emphasis on the identity of students based on the intellectual system of the leaders of the Islamic Revolution, *theory and practice in teacher education*, 8(14): 239-268. Doi: 20/1001/1/26457156/1402/15/10/8. [in Persian].
- Bazargan, A. (2016). *AN introduction to Qualitative and Mixed Methods Research*, Tehran: Didar press. [in Persian].
- Brodi, H. (2009). *An essay on aesthetic education*. Translated by Munira Rezaei. Tehran: Research Institute of Education Studies. [in Persian].
- Eisner, E. (1983). The Kind of school we need. *Educational Leadership Journal*, (5)48-55.
- Eisner, E. (2002). *The Arts and the Creation of Mind*. Yale University Press, New Have
- Elias, J. (2010). *Philosophy of education, cognitive education*, translated by Abdolreza Zarrabi, Ganjineh Marafet.57. [in Persian].
- Ghafari hashjin, Z and Nikunahad, A. (2020). Futuristic analysis of the Second Step Statement of the Islamic Revolution *Political Knowledge*, 16(2):487-512. Doi: 10/30/497/PK.2020/75419. [in Persian].
- Hassanzadeh, R., and Beheshti, S. (2014). Approach, principles, goals, methods and content of aesthetic education from the perspective of Allameh Jafari (RA), *Research in Islamic Education Issues*, 22 (22): 63-27. [in Persian].
- Hosseini, A. S. (2022). *Creative learning, creative class: practical methods in fostering creativity*, Tehran: Madraseh Publications. [in Persian].

- Hosseinpour Toulazdehi, Sh., Zainabadi, H., Abdullahi, B And Abbasian, H. (2016). Research-based teaching and learning in a constructivist environment: designing a model based on phenomenological research, *Quarterly Journal of Education and Training*, 33(4):9-30. Dor:20/1001/1/10174133/1396/33/4/1/0. [in Persian].
- khamenei, S. A. (1998). *Art from the Supreme Leader's point of view*. Tehran: Farhang Islamic press. [in Persian].
- Mahmoudi, F And Sadeghi, F. (2017). Meta-analysis of the effectiveness of active teaching methods on students' academic progress, *Education and Learning Studies*, 10(1):25-55. Doi:10,22,99/JSLI. 2018. 4915. [in Persian].
- Manzari Tavakolli, A and Kahnouji, M. (2022). Explaining the Educational Goals of the Second Phase of the Revolution Statement, *research in Islamic education issues*, 29(53):101-121 - . Dor:20.1001.1.22516972.1400.29.53.4.0 [in Persian].
- Masouminejad, R., Najafi, M and Kohne Shahri, N. H. (2022). Investigating the Components of Teachers' Emotional Intelligence in the Implementation of Teaching Methods in the Elementary School Curriculum, *Theory and Practice in Teacher Education*, 8(14):97-120, Doi: 20,1001,1,26457156,1401,8,14,5,4. [in Persian].
- Mehrmohammadi, M. (2010). *Art education as General Education: What, Why, How*, Tehran: madreseh press. [in Persian].
- Mottaghi, z., and Nowrozi, R. A. (2015). Teaching Strategy of Aesthetic Experience Based on Epistemological Ideas of Allameh Jafari, *Journal of Hekmate Moaaser*, 5 (1): 78-107. [in Persian].
- Mousavi, S. N. (2017). *Revolutionary education, what, why, how*, Qom: Zamzam Hedayat press. [in Persian].
- Nabizadeh, M. M. (2022). The Requisites for Transcendental Education in the Second Step of the Islamic Revolution. *Transcendental Education*, 1(2):99-120. [in Persian].
- Narimani, F. (2015). *Model method in Islamic education*. In: *Congress of Islamic Sciences, Humanities*, SID. <http://sid.ir/paper/834677/fa>. [in Persian].
- Nazari, F. (2021) Professional ethics in education centers, with emphasis on the statement of the second step of the Islamic Revolution., *Professional ethics in education*, 1 (1):124-153. [in Persian].
- Rashid, K., Taheri, F., Yarmohammadi Vasil, M and Karimi, K. (2021). The relationship between aesthetic intelligence and psychological well-being with the mediation of aesthetic sensitivity. *Interdisciplinary Studies in the Humanities*, 13(4):117-133. Doi: <https://doi.org/10/22035/isih.2021/4204/4257>. [in Persian].
- Rezaei, M. (2023). Artistic education in Iran's educational system, *Communication Culture Studies*, 4(22):7-29. Dor: 20.1001.1.20088760.1392.14.22.1.8. [in Persian].
- Sadeghzadeh, M and Sayegh, S. (2013). Symbolic didactic concepts in the educational stories of children in 1380s, *Didactic Literature Review*, 6(23):155-184. [in Persian].
- Saif, A. A. (2017). *Modern Educational Psychology: Psychology of Learning and Instruction*, Tehran: Dowran press. [In Persian].
- Shusterman. R. (2012). Back to the Future: Aesthetics Today, *The Nordic Journal of Aesthetics* (43):104–124. DOI:10.7146/nja. v23i43.7500
- Sidi, S. M., Jannisar, M & Sharifipour E. (2022). Statement of the Second Step of the Islamic Revolution and the Country's Scientific Roadmap. *Iran J Cult Health Promot* 2022; 6 (2):228-237. [In Persian]
- Yafetian, N and Ahmadi, S. (2023). Multiple Representations in Mathematics extbook of the 10th Grade, *theory and practice in teacher Education*, 8(14):141-160. Doi: 20,1001,1,26457156,1401,8,14,7,6. [in Persian].
- Yousefian, J. (2000). A look at the concept of aesthetics, *Persian Language and Literature (former publication of Faculty of Literature University of Tabriz)*, 43(177):135-172. Dor:20,1001,1,22517979,1379,43,177,5,2. [in Persian].
- Zulfiqaryan, M., and Kian, M (2015). Analysis of teachers' experiences in teaching art in elementary schools: a qualitative study., *theory and practice in curriculum*, 2(4):135-160. URL: <http://cstp.khu.ac.ir/article-1-2857-fa.html>. [in Persian].